

Sokakta Bedrettin'ler neden bitmez?

Türkiye / 15/01/2010

'Çocuk çalıştıran dört köy var. Çocukların geliri ayda 4-5 bin TL'yi buluyor. Aile bu geliri bırakır mı? İstanbul'da üç ekip sokaktan çocuk toplamaya çalışıyor'

SERKAN OCAK

İSTANBUL - Mendil satarken başka çocuklar tarafından dövülen beş yaşındaki Bedrettin yaşadıklarının medyaya yansması sayesinde şimdilik sokaklardan kurtuldu. Ancak Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan (SHÇEK) bir uzman sosyoloğun anlattıkları, Türkiye sokaklarındaki Bedrettin dramlarının kolay kolay sona ermeyeceğini ortaya koydu: "Çocuğun kazanması gereken bir para var. Bunu kazanamazsa sorun çıkıyor. Ortadaki rant binlerce dolar. Devletin aileye verdiği destek ise 700 lira. Aileler yardım alacağına, çocuğu çalıştırıyor. SHÇEK'de uzmanlar taşeron olarak çalışıyor. Onlar tam konuya odaklanmışken başka yere gönderiliyorlar."

İsteği üzerine kimliğini gizlediğimiz sosyolog, sokak çocukları sorununun boyutlarını Radikal'e şöyle özetledi:

DİLENCİ ÇOCUKLARIN KÖYLERİ BELLİ: İstanbul'a dilendirmek için getirilen çocukların yerleri belli. Adana'da iki, Konya ve İzmit'te birer köy var. Sürekli aynı aileler geliyor. Kendi aralarında yılı paylaşıyorlar. Altı ay bir grup, diğer altı ay öteki grup geliyor. Geride kalanlar köydeki işleri yapıyor. İstanbul'a gelen grup geride kalanların çocuklarını da mutlaka getiriyor. Dilenciligi organize ediyor. İstanbul ailelere göre paylaşılmış durumda. Her yıl aynı sistem dönüyor. İstanbul'da kaldıkları yer de genelde Topkapı Suriçi. Ancak çalıştıkları bölgelerde çadırlarda da kalabiliyorlar. Yazın sayıları artıyor. Örneğin temmuz ayında bir günde 250 çocuk sokaktan toplanıyor. Bir tek Adana'yı düzeltsinler, her yer düzeler. Bir daha İstanbul'a gelmezler.

ÇOCUKLARI AİLELERİ ÇALIŞTIRIYOR: İstanbul'da Avrupa yakasında iki, Anadolu yakasında da bir ekip tüm İstanbul'u geziyor. 24 saat sokakta çocuk aranıyor. Bu ekiplerin yalnız birinde polis var, diğerlerinde sadece bir memur bulunuyor. Çocuk ya ikna edilerek, ya da zorla alınıyor. Çocuklar çocuk şubesine gönderiliyor. Aileleri aranıyor. Gelip çocuklarını alıyor. Aile üç kez uyarılıyor, tekrar ederse üç kez de Kabahatler Kanunu'na göre ceza kesiliyor. Sonrasında da suç duyurusunda bulunuluyor. Mahkeme ya aileye maaş bağlanmasına ya da çocuğun korunmasına karar veriyor. Çalışan çocukların yüzde 99'u aileleri tarafından biliniyor. Yani aile çalıştırıyor. Bazen kaçırılan çocuklar denk geliyor.

LEVENT'TE 100 TL: Sokak çocuğunun kazandığı para, çalıştığı yere göre değişiyor. Levent'te, Sultanahmet'te mendil satan günde 100 TL kazanabiliyor. Ramazanda günde 250 TL kazanan çocuklar var. Ayda 4 bin, 5 bin TL kazananlar var. Devlet aileye en fazla 700 TL maaş veriyor. 5 bin TL kazanmak varken aile bunu neden istesin? Çocuk çalışmaya devam ediyor. Bir mendile 100 TL veren insanları tanıyorum. Çocuklara para verenler, onları sokağa mahkûm ediyor. Sokakta çalışan çocuklar ilk altı ayda büyük oranda okullarını bırakıyor. İkinci yıl bırakanların oranı ise yüzde 80.

FON ALAN SIVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ NEREDE?: Sivil toplum örgütlerinin birçoğunun sadece yazılarını görüyorum, onları sokaklarda görmüyorum. Ama bu kuruluşların çoğu bizden istatistik isteyip, Avrupa'dan fon alıyor. İyi niyetli çalışanlar da var. Ama bu kamusal bir sorun. Bu sorunu kamunun kendisi çözebilir.

Altı ayda bir farklı görev

TANIM SORUNU VAR: En önemli sorun çocukların tanımlanmaması. Sokakta yaşayan, bizim tinerci diye tabir ettiğimiz çocuklar. Bunlar aileleriyle bağlarını koparmış, kendi grubunu oluşturmuş, her ihtiyaçlarını kendileri karşılayan sokakta yaşayan çocuklar. İkinci grup sokakta yaşamaya aday çocuklar. Aileleriyle ilişkilerini asgari devam ettiren ama çoğunlukla sokakta yaşamayı tercih eden çocuklar. Üçüncüsü de sokakta çalışan çocuklar. Onlar da sokakta yaşamaya aday. Sokakta yaşayan her çocuğun mutlaka bir sokakta çalışma öyküsü var. Çocuklara sokakta yaşamaya başlayınca mutlaka müdahale edilmeli.

BU HİZMET ÖZELLEŞTİRİLEMEZ: Türkiye'nin sokak çocuklarıyla ilgili hizmet modeli beş yıldır uygulanıyor. Bu hizmet devletin asli görevlerinden biri olarak tanımlanmadığı için belli noktalarda tıkanıklık yaşanıyor. Çünkü biz taşeron olarak çalışıyoruz. Altı ayda bir işten çıkarılma ihtimaliyle karşı karşıyayız. Onun dışında yasal engeller var. Yanımızda devletin memuru olmadan sokaktan çocuk topluyoruz. Kimi zaman darp ediliyoruz. Kurum bizi tek başımıza bırakıyor. Çocuklar bir psikoloğa alışıyor. İkisi de birbirini tanıyor. Sonra psikolog gidiyor. Yeni birine alışmaya çalışıyor. Uzmanın görev yeri altı ayda bir değişiyor. Öğretmen de, sosyolog da, psikolog da, diğer uzmanlar da böyle çalışıyor. Taşeron olarak çalıştırılanların sigortası yapılmıyor, maaşları ödenmiyor, altı ay sonra ne olacağı belirsiz.